

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny — hal.
Na pol roka --- 2 " — "
Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körút 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Proti úžere.

Poslednie dva-tri roky často bolo počuť ponosy na drancovanie úžerníkov jedného druhého okolia. Tak n. pr. v južných stoliciach Uhorska padly celé obce do rúk úžerníkov a vyšly na vnivoč. Keď ale kazárski kupci-úžerníci neprestávali pokračovať v tej strašnej práci vyciavania ľudu, konečne začalo to klať oči aj vrchnosti.

Lež horlivosť tej niektorej svedomitejšej vrchnosti nebola preda nič platná. Pánom úžerníkom-kozárom sa obyčajne nič nestalo. Súd musel tých vtáčkov pustiť na slobodu. Zlodejstvo jejich síce bolo patrné, ale že boli prefikani figliari, nuž vyšmekli sa z moci zákona.

Ten zákon o úžere je totiž taký ledajaký, že ho bársktorý kozkár-žid ľahko môže obísť a súd nemá sa načo opref ešte ani v takých pádoch,

Návrat do domu.

I povedalo sa, že budú takých zbojníkov z úradu stíhať a fahať pred súd.

A tak sa aj stalo. Našli sa svedomíť slúžnovci aj ktorísi podžupan, a veľmi ostražite stopovali každý pád úžery. Aj vypátrali na stá a stá tých kazárskych dobrotníkov, ktorý so zbožím, s lichvou, s drevom, s assekuráciou, s vekslami, s tovarom atď. úžerili a nazbýjali si tak ohromné tisíce. Dalo sa na vlas vyrátať, že títo ľudia brali osohu 100 a aj mnoho sto procentov.

kde zbojstvo úžerníkovo až tak kričí. Proti takej brozne už rozpasenej úžere sišli sa do porady šlachetnejší pánovia, asíce bez rozdielu na politické ich stanovisko. Predsedal im gróf Alexander Károlyi a povolal aj predsedu peštianskeho trestného súdu a tiež predsedu košickej kráľ. tabuly. Porada týchto pánov bola veľmi poučná. Jedno za druhým vykladali rečníci, čo všetko stvárajú pijavice ľudu na rozličných stranách krajiny. Ozaj strašné prípady úžerníctva zistily sa tu, a to zo

všetkých krajov, ačpráve zo severného Uhorska a východného prišlo na prietras najviacej a najstrašnejších zločinov úžernických. Prítomní dvaja páni z právósúdia prisvedčili k tomu, že zákon o úžere je na nič. Zsitvay vyznal, že len v posledniu dobu mal do tridsať pravot pre úžeru a temer ani v jednom páde nebolo možné trestať úžerníka len preto, lebo zákon len vo všeobecnosti hovorí o úžere, ale žiadnych jasnejších podmienok neurčuje. Ďalej i to spomenuli títo dvaja sudcovia, že čo by sa aj kde-tu dokázala tá úžera, nuž zákon proti nej len na posmech malé tresty určuje, kdežto v iných krajinách, ako n. pr. v Nemecku pokutujú úžerníka až na tridsať tisíc korún. Napokon uzavrela porada, že predostre ministrovi právósúdia pamätný prípis, aby zákon proti úžere čo skoro zrevidoval a napravil.

Každý statočný človek musí byť povdačný menovaným pánom, že sa už konečne predsa odvážili tú strašnú ranu nášho spoločenského života odhalit. A tým povdačnejší musíme byť zvlášte tým dvom pánom sudcom, že sa tiež úprimne zaujali tej veci, bo teraz už ani židia, ani jejich liberálna vláda nesmú sa vymlúvať tým, že by tie ponosy na úžerníkov boly prehnané, alebo len od ľudákov vymyslené a zväčšované.

My to ponechávame našemu obecenstvu posúdiť, zdáľiž je oprávnené obviňovať n. pr. židovské šparkassy, sklěpy, kupectvá z úžery. Vieme, že skúpáňov a úžerníkov nachodí sa tak medzi židmi, ako aj medzi kresťanmi dosť; ale my ani nerobíme rozdielu medzi nimi. Zlodej jeden, ako druhý. Len to je tiež pravda, že toľké strašné tisíce nikto nepovynášal z našich dedín, ako tí všeliakí Pinkhelesovia vaší, ktorí začali si to u vás so soľou, s octom a šnôrkami, pokračovali s pálenkou a naposledy rozložili si medzi vami majer a odrastlé decká svoje poslali rozliezť sa každé s tisícami, a ešte aj starým ostalo.

Ludová strana od počiatku svojho jestvovania dosť bojovala v sneme i v spoločenskom živote proti úžerníkom. Rakovský, Molnár, Buzáth, aj Zmeškal, ba všetci ľudoví vaší ablegáti spomínali už tú úžeru na tom sneme: ale dobre sa rozepamätáme, že n. pr. ešte len pred jedným rokom nášho Buzátha opovážil sa sám minister vysmiať za to, že spomínal úžeru kazárov a odporúčal lieky proti nej. Nám ale, ktorí zasväcujeme život svoj za práva ubiedeného ľudu, nie

je to do smiechu, keď s vnútorným žiaľom a strachom musíme pozorovať, koľké rodiny — a to veru mnohoráz dosť zámožné rodiny zamotávajú sa tajno do osidiel hnusných úžernických prijavie! A to povedáme vám tiež: nemyslíte si vy, že biedam vašim sú len tí úžerníci na príčine! Nie veru. Ale príčinou všetkého je ten liberalizmus, ktorý také pekné zákony ustrojil vám na zlomkrk, aby sa len hodne nacicať vedeli tie prijavice z vašich mozolov. Však mali ste s Horno-horska asi 60 ablegátov, ktorí doista museli veľmi dobre znať, ako sa to u vás úžerníci: nuž, pýtame sa, či by nebolo bývalo ich najväčnejšou povinnosťou ohlásit sa proti tým vašim úžerníkom? Nuž prečo tak neurobili teda? Len preto, lebo boli liberáli; len preto, lebo vy chudáci boli ste večitými chumajmi, ktorých keď kto za trochu gulášu a pálenky kúpil, môže si potom ako hlúpe opice na veky nevšímať. Teraz, pravda, sa vám už oči otvárajú! Ale čujte, čo je nového? Veru tí vaší starí liberálni ablegáti, ktorí si vás zakúpili, ešte vždy sú sväte presvedčení o tom, že vy ste ešte aj teraz tak hlúpi, že za vás netreba nikdy, nikdy ani len slovička prehovoriť na sneme. Tí vaší rozmilí liberáli tak mlčia — ale rad-radom na sneme, ako by boli policajtni a strážcami tých vašich všeliakých bašikov a úžerníkov. Veď cudzí páni, ktorí vás nikdy nevideli, vykladajú vaše biedy so slzami a idú vás ratovať proti úžerníkom; a vaší liberálni ablegáti čo? Hrajú sa na nemtavých a fahajú svedomite svoje platy ablegátske.

Úžera môže vás pre nich smeľe znivočiť — to sa ich netýka. Oni chcú mať svätý pokoj s vašimi úžerníkmi, lebo úžerníci by na nich nehlasovali; vás sa ale vaší liberálni ablegáti neboja. Vy ste im istí vždy.

Tak hľa, ste vy zaopatrení nemtavými ablegátmi; nuž preto to aj tak u vás všetko výborne ide, až radosť!

Ba či sa už raz nestrasiete tých svojich liberálnych obrancov? *E.*

POLITICKÉ CHÝRY.

Voľba v Zirci.

27-ho mája odohral sa zápas volebný medzi ľudovým: Francom Udvarým a liberálom Hunkárom. Obe stránky boly silno zastúpené. Liberáli už dobre pred voľ-

bou mali poradu s kalvínskymi Košsuthistami a spojili sa proti ľudovej strane. Chceli silou mocou preraziť. Na kalvínských voličov Košsuthistov robili silný nátlak tak, že väčšina z nich hlasovala proti nám. Však predsa boli aj takí reformáti, ktorým sa to spriahnutie Košsuthistov s liberálmi nepozdávalo byť čestným. Bolo ich síce málo, ale všetko rozumnejší ľudia, a tí hlasovali s nami.

Voľba skončila sa s víťazstvom ľudovej strany, ku nesmiernej radosti ľudákov, lebo boj mali veru ťažký. Na Udvarýho padlo 887 a na Hunkára liberála 855 hlasov, a tak ľudák Udvarý zvíťazil väčšinou 32 hlasov. Buď Bohu chvála!

Udvarýho zápas nebol ľahký. Medzi bratmi Maďarmi roztrubujú kalvíni na nás, že sme nie vlastenecká strana, že paktujeme s panslávami. Práve tak, ako zas medzi slovenskými Evanjelikmi napádali nás, že sme my maďarská strana, ktorá chce Slovákov pozrať. Teda na Dolnej zemi idú proti nám, bo že sme panslávci, a medzi Evanjelikmi slovenskými nás majú za Slovakožrútov. Kde je tu pravda? — Či môže byť jedna strana aj panslávka aj prenasledujúca Slovákov? Nuž už nás upodozrievajú tí aj tí, a ešte nás budú upodozrievať. Je pravda, že ani jedna strana netrpela toľko pre svojich voličov, ako tá strana ľudová preto, že priznáva sa ona všetkým kresťanom, či bývajú na Dolnej zemi, či pod Tatrami; to však nás všetko nemýli: sme a budem kresťanskou stranou ľudu toho, ktorý ešte neutratil vieru v Bohu Ježišu Kristu!

Voľba v pécsváradskom okrese.

Včera, dňa 3. júna bola náhradná voľba v okrese pécsváradskom. Kandidáti boli traja, asice: Michal Vedella ľudový, D. Egry neodvysliak a Kerner sedliacky kandidát. Výsledok hlasovania je: M. Vedella 1161 hlasov, Egry 1147 a Kerner 383 hlasov. Ponevác absolútnej väčšiny nebolo, medzi ľudovým Vedellom a Košsuthistom Egrym bude nová náhradná voľba.

Delegácie.

Pri ďalších poradách delegácie predniesol nás Rakovszky to, že z Nemecka pomocou tunajšieho veľvyslancu nemeckého poburujú uhorských Nemcov. Na dôkaz prečítal isté odseky, ako smýšľajú Nemci o nás, keď očakávajú už po smrti kráľa rozpadnutie Rakúsko-Uhorska. — S vládnej strany to ale zapierali, ale nadarmo, lebo to je pravda, že s Nemci sa u nás veľmi hladko zachádza, bárs Nemcov Uhorsko nemá prečo milovať. My len to spomenieme, že n. pr. reč nemecká je povinový učebný predmet vo všetkých stredných školách, kdežto slovenskú reč už aj z chrámov božích vyobcujú.

Apponyi v Jászberényi.

Apponyiho zvykli vždy spomínať, ako človeka veľmi statočného. A je on aj taký. Ako predseda snemovne, stojí nad stranami. Kedysi dlho bojoval proti liberálom. Bojoval čestne, ale slabo, tak slabo, že neopovážal sa nikdy dačo určitého povedať. Jeho krásne reči visely vždy

akosi povetří. Teraz v Jászberénye, keď účtoval svojim voličom, hovoril celkom nezvyčajne. Medzitým podotknul, že keby našiel sa maďarský štátnik, ktorý — dostanúc sa k vláde — navrhnul by od tohto horšie vyrovnanie — akého štátnika ja dľa svojich známostí najšť neviem — ale keby sa predsa našiel, ten nedostal by väčšiny ani v terajšom sneme, ani v ktoromkoľvek, ktorý bol by vyvolený po prípadnom rozpustení terajšieho. Ktorá vláda opovážila by sa s niečím takým pred snem predstúpiť, proti tej postavili by sa do opozície všetky tie silné živly, ktoré teraz vládu podporujú, nuž rád by som videl, kto v Uhorsku bol by v stave získať si väčšinu, i keby voľby dľa starého spôsobu prevedené boly. — Že Apponyi sa takto pochlapil, tomu musí byť na príčine také čosi, že snáď jeho priateľ Széll pomaly utráca vo Viedni priazeň.

Zrušený mandát.

Kráľ. Kúria po viacdňovom pojednávaní čongrádsky mandát kraj. vyslanca dr.-a Jána Barošša zrušila a jeho aktívne i passívne volebné právo *na jeden vok vzdvihla*. Mandát Baroššov napadli petíciou pre napájanie a hostenie voličov, čo Kúria našla za dokázané. Kúria zároveň predostre všetky listiny i pofahom na protikandidáta Baroššovo, Antona Hegyiho ministrovi pravosúdia, lebo i proti Hegyimu dokázaly sa také skutky, proti ktorým treba zákonne zakročiť.

Kongress v záujme vyst'ahovalcov.

V Miškovci zasadol kongress, na ktorom dvaadvadsať hornouhorských stolíc je zastúpené svojou inteligenciou. Sú tam osoby úradné i neúradné: zástupci hospodárskych spolkov, obchodných a priemyselných komôr, nadžupani, podžupani, stoliční a obecní úradníci, kraj. vyslanci, statkári, fabrikauti bez rozdielu politického presvedčenia. Cieľ kongressu má veľký význam. Poradiť sa a poukázať na tie prostredky, ktorými by sa dalo zamedziť vyvandrúvanie. Kongressu predostreú návrhy poukazujú na praktické prostriedky zamedzenia vyvandrúvania. Sú v nich zahrnuté reformy a otázky týkajúce sa poľného hospodárstva, priemyslu, obchodu, daní, úveru, verejnej výučby a celý rad robotníckych otázok.

Mier v Transvaale.

Po trojročných strašných vojnách konečne uzavrelo Anglicko mier s Búrmami. Podmienky sú dosť prajné. Búri síce ztratia samostatnosť, ale ináč nepodliehajú žiadnym peňažným stratám a obdržia úplnú takmer amnestiu. Anglicko zaväzuje sa i peniazmi napomáhať Búrov vo vystavení svojich zničených farmov (majerov). Starý Krüger však doteraz aspoň nepodpísal úmluvu mieru a pravdepodobne ani nepodpíše. Anglia teda predsa podmanila malučký národ Búrov, no božie mlyny pomaly melú ale isto. Nespravodlivosť spáchaná prv neskorej neujde za slúženého trestu.

Vzbura v Lembergu.

V Lembergu vzbúrili sa strajkujúci robotníci, následkom čoho poslali na nich husárov, ktorí mnohých ranili a troch usmrtili. Robotníci hádzali kamením do vojska a strielali aj z revolverov. Dvadsať husárov je ranených.

Uprimné slovo k rodičom na konci školského roku.

Zatvorily sa už dvvere na našich dedinských školách. Prestal už krik a lomoz detský tam medzi múrmi školskej budovy. Abecedár, čítanka, pero, tabuľka a iné učebné prostriedky uložily sa už na lôžko svojho odpočinku, a školská mládež započala svoj letní sezon; bude sa povalovať, husi a ošípané pásť, ryby loviť, vtákov chytať, ovocie trhať, bitky stvárať, oplzlé reči hovoriť, fajčiť a iné ešte zábavky si strojiť. Konečne sú i takí, čo už na svojich útlých pleciach musia niesť ťažké bremeno dňa i horúčosti, musia si zarábať, aby mali čo jesť.

Nastaly teda už po našich dedinách veľké prázdniny, ktoré budú trvať skoro pol roka. Čo? Pol roka? Veď zákon dovoľuje len asi 3 mesačné prázdniny dedinským školám! Ach, čo tam po zákone školskom! Na tom málo záleží, ten treba len tak povrchne, ku zaslepeniu očí zadržáť. Naším slobodomyselníkom je tento zákon za nič. Zvlášte ten článok vzťahujúci sa na vyučovanie viery a mravouky je ím trňom v očiach, a preto všemožne sa usilujú ho von z radu postaviť. Pre našich sedliakov je zase ten zákon len nesnesiteľnou farchou. Načo-že je tá nová móda, aby sa sedliak 8—10 mesiacov učil? Či sedliak z učenia žije? Sedliak žije z roboty. Robiť musí on 3 čiastky roka: na jar, v lete a v jaseňi, na učenie zostáva mu len tá 4-tá čiastka, tá biela zmrzlá zima. Aj naši dedovia sa len v zímnd učili a mali sa lepšie, jako sa my teraz máme pri tom trojštvrťročnom učení! Takto oni hromžia na ten zákon, ktorý len pre dobro jich vlastných dietok ustanovený je.

Vy bratia mojí drahí, rodičia dietok, ja preto som si zaumienil napísať článok tento, aby som si s vami o vyučovaní vašich dietok, o našich dedinských školách pobesedoval. Nože teda dobre pozorujte! Nemôžete tajiť, že rozličné stroje k pôlnému a domácemu hospodárstvu jako: pluhy, sečkovice atď., za posledné desaťročia k veľkej dospely dokonálosti. Vy tešíte sa týmto užitočným novotám a s istou opovrženosťou hľadíte dnes na tie staré hospodárske riady. Nuž prečože nenávidíte novoty, dokonálosti pri školskom učení, pri výchove vašej krve, vašich dietok? Predtým vyučovalo sa v našich dedinských školách len

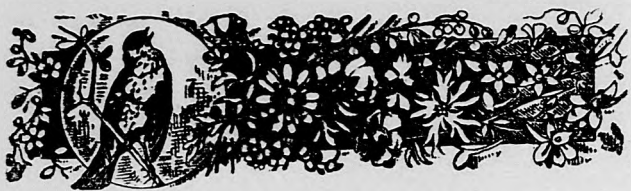
cez zimu, no ale aj výsledok tohto zimného učenia bol tiež taký zamrzlý; máme z neho mnohé pozostalé príklady ešte aj dnes! Čudujete sa, že dieťa musí sa dnes 8—10 mesiacov učiť, a hneváte sa na tú novú módu, že keď sa krumple najlepšie zo zeme vyberajú, už musia deti do školy ísť, a keď sa pilne okopávajú, ony ešte porád tam vo škole «postávajú». Tomu sa ale netreba čudovať, a ešte menej na to sa hnevať. Keď gazdina posádže chlieb do pece, musí ho tam za celé 2 hodiny nechať, aby sa dobre upiekol. Vývin a vzdelávanie duševných schopností dieťaťa je veľmi zdĺhavá, nemáhavá práca, a práca táto mala by sa len tak od stredy do piatku — akoby rukama plasknul — prekonať? Len vy-tiahnite ten chlieb z pece za jednu krátku hodinu po posédzaní, a ja vám prajem dobré chutnánie k jedeniu takého nedopečeného chleba! Ďalej hovoríte, že motyka, nie kniha je pre sedliaka. No a že sa tejto zásady i húževnate pridržate, na to máme vokol seba storaké príklady. Kniha zlámala motyku! Rozsiahle polia a lúky, kvetúce zahrady a vinice padly už za obeť nevzdelanosti, hlúposti našich gazdov; bo krieda písala duplo-vano, pero čísla a slová falšovalo. Nuž ale dobre je všetko, veď písmo neošiali! A čo tomu sedliak rozumie: «sedliakovi motyka, nie kniha». Mojí milí ľudáci, ani len Bohu slúžiť nemôžete bez potrebnej k tomu vzdelanosti. Kto sa vo škole správne čítať nenaučí, toho modlitba z knižky podobá sa asi tomu, ako keď si malý Janko veľkým nožom z veľkého pečňa chce chleba odkrojiť. Nevládnuc nožom, skorej sa poreže, než by si s ním chleba odkrojiť mohol. Jakože sa môže správne modliť ten, kto obsah modlitby ani plynne prečítať nevie, ani smyslu jednotlivých slov nerozumie?! Pomimo tohoto treba si pamätať, že dnes žijeme už také časy, kde vodnia para mláti zbožie a žene vozy a rozličné stroje, Telegraf a telefon tak oplietly už túto našu zem, ako trenčiansky drotár rozpuknutý kuchynský hrniec. Elektrina — táto zázračná prírodná sila — žene stroje, svieti a čo chvíľa bude nám i pece kúriť. Teda nový svet, nové spôsoby. Staré časy nám nemôžu viac za vzor slúžiť. Dnes musí každý s časom kráčať, keď nechce na zadku ostať a zahynúť. Z tohto nášho rozjímania je teda patrné, že to školské vyučovanie, tak jako ho ten zákon predpisuje, je našej útlej mládeže prepotrebné.

A tak milí rodáci, vyzujte už tie staré boty, zanechajte tie škodlivé predsudky o školách a posielajte vaše deti riadne a pilne do školy; lebo tie všeobecné pomlavy, že totiž naše školy nekonajú svoju úlohu, že tí učitelia nič neučia: to sú len ošklivým hriechom krivého posudzovania. Preveľká väčšina učiteľov vašich tak statne koná svoju úlohu, že tie školské múry budú tam pri všeobecnom súde pred vševedúcim sudcom za jich horlivé účinkovanie svedčiť a na vás žalovať; lebo že naše školstvo nekvitne, toho príčinou sú jedine rodičia, keď neposielajú svoje deti riadne a pilne do školy. Boh sveril vám dietky do opater, a jeden raz prisny bude od vás počet žiadať stranivá jich vychovávaní. On sa vás nebude pýtať, ako vám husi pásly, ako vám zarábaly, (bo nie dieťa, ten nedorostlý žiačik má rodičov živiť, lež naopak), ale zdáľ sa vy o jeho mravnonáboženské vychovávanie svedomite starali. Nelutujte jakživ peňazité obety, ktoré na školy a učiteľov vynakladáte, lebo dánok tento len svojej vlastnej krvi, svojim kostiam prinášate, a Boh sám má v tomto dánku vašom veľké zaľúbenie, a On vám útraty vaše stonásobne vynahradí. Pozrime sa len okolo seba, rozhliadnime sa po svete, a uvidíme so všetkých strán broziace nám nebezpečné výchrice. Nevera, bezbožnosť a mravná spustlosť obliekajú na seba rozličné diabolské podoby, aby spoločnosť ľudskú o vieru a mravopočestnosť, o poriadok ozbíjaly a tak zničily. Strašné tieto mátohy pod rozličným menom zjavily sa medzi nami, a síce jako slobodomyselníci, slobodomurári, socialisti a anarchisti. Zdáľ sa neni čo obávať, že títo smrteľní nepriatelia spoločnosti ľudskej mládež našu do svojich osidiel lapíť môžu, keď že si najviac na túto brúsia ostré zuby svoje?! Táto obava a úzkostlivosť za mládež našu, za túto budúcnosť, nádej vlasti, za podrost národa povzbudila na teraz i vysokú vládu k vydaniu nariadenia zakladajúc vzdelávajúce spolky pre mládež, v ktorých by sa táto po dokonaní školy cvičila a vzdelávala; lebo čím vzdelanejší rozum a slachetnejšie srdce, tým neprístupnejší je takový spanilomyseľný človek kadajakým falošným prorokom, klamárom a svoditeľom. Lenže márne je všetko namáhanie, dokiaľ bude návšteva našich ľudových škôl v takom smutnom položení, ako je teraz; dokiaľ nedostane naša mládež vo škole dostatočné vzdelanie spo-

čívajúce na pevnom a stálom základe mravnonáboženskom, ktorý základ jedine náboženská škola vstave je položiť. Katolícka škola každodenne započína vyučovanie dietok modlitbami: «Otčenáš, Zdravas Maria», odriekaním desať božích a päť cirkevných príkazov, a tak i mimo hodín viero- a mravouke venovaných učí dieťa prinášať Bohu obetu chvály, poďakovania, smerenia a prosebnú; navyká ho chrániť sa zlého a činiť dobré, i kladie takto uňho pevné základy mravnonáboženského života. Katolícka škola všetky učebné predmety, keď ich deťom prednáša, nasála ich nebeskou soľou kresťanského učenia, aby sa vedomosti dietok vo svojej záživnej čerstvosti udržať a všetkej hnilobe a zkaženosti tohoto sveta vzdorovať mohli.

Bratia katolíci! Jedno preda učte sa od židov, starať sa totižto o náležitú výučbu svojich dietok. Žid si ostatnú šmidu chleba od úst odtrhne a dá ju na vyučenie svojho decka. On vie dobre rozdiel medzi múdrom a sprostým. Židia po dedinách vynakladajú pomerne 20—30-krát toľko na svojich «lehrerov» ako naši ľudia: a preto je žid aj zbehlý v čítaní, písaní, počítaní atď. Na to sa teda bratia usilujte, aby deti vaše akonáhle sa október započne všetky už vo škole boly, a kým sa máj neskončí z nej nevyšťaly, aby sa dietky aspoň za 8 mesiacov neprestajne učíť mohli. Veď čím ďalší čas ony do školy nechodia, tým viac príležitosti majú všetkým tým švárnostiam sa priučíť, ktoré som tam na počiatku tohto článku naznačil. Milujte si vaše katolícke školy. Nepodkopávajte ich vážnosť, ale pracujte všemožne na ich pozdvihnutí; lebo dľa terajších búrlivých časov súdca, možno, že už neni ďaleko čas, v ktorom sa protivníci naši celou silou oboria na tieto samoprvé, blahonosné učebné ústavy naše, a beda pokoleniu terajšiemu, jestliže vinou jeho bude pokolenie budúce na zrúcaninách škôl katolíckych nariekať s Jeremiášom: «Dedictvo naše obrátené je k cudzím, domy naše k cudzozemcom. Siroty učinené sme bez otca, matky naše sú jako vdovy. Vodu svú za peniaze pijeme, drevo naše za cenu kupujeme. Otcovia naši zhrešili, a neni ich, a my nepravosti jejich nesieme. Služebníci panujú nad nami, neni ktoby vytrhol nás z rúk jejich.» (Jerem. V., 2—8.)

Imrich Toller,
učiteľ.

B E S E D N I C A.

Rozhovor korhel'ov počas svätých missií.

Obrazček z náboženského života, nakreslil *Lujz Osekanec*.

— Ale môj ľúby kmoterko, boli ste vy na tých našich missiach, ktoré Dominikáni a Jezuiti u nás držali, na ktorých missiach poriadni ľudia a veriaci tak hŕfne účaš' brati? — pýtal sa Juro Zapisi svojeho kmotra Jožka Nevyleja.

— Kmotričku môj, ja som veru nebol. Však viete, čo by vám len korhel išiel na missie, keď ani len do kostola nechodím. A žalu, čo-že sa ma pýtate, však pod celými missiami spolu sme vysedávali u Icika a u Katolíckeho. Veď tá moja žena, ktorá patrí medzi pobožné sestričky, vždy sa dozvedala odomňa, či pôjdem a kedy pôjdem na tie sv. missie? Aj ustavične naliehala na mňa, bych už raz túto mimoriadnu príležitosť milosti božej použil, sa polepšil a žil vraj ako človek kresťan ako poriadny občan a dobrý otec familie. Bych tú besnicu Icikovu zanechal a nahliadol, že sa duševne a hmotne zničím, a deťom žobrácku kapsu a palicu zanechám a Icikové vačky napiním.

— Hej bratku môj! — hovoril Juro Zapisi — veď aj moja žena, ten had, mi takú kázeň držala. Však viete, aké sú tie naše baby. Mužskému veru nechce sa vysedávať v kostole. Baby majú vždy času na klebety a na modlitbu. Keď zunujú klebety, vtedy idú sa modliť; a keď zunovaly modlitbu, nuž zase idú klebetiť a nás ohovárať. Ja nedám na baby nič, ony s lavou polovičkou jazyka klebetia a s pravou polovičkou tohože jazyka sa modlia. Žena neni stála, ako my sme stáli v tej korhelici, pravda kmotričko? Dobre hovorí ten náš Ičičko, že varečka patrí len do hrnce, a medzi mužskými nech ona nemieša.

— Náš Ičičko má pravdu, keď povedal, že tie naše baby len kňazi balamutia — hovoril Jožko Nevylej — bo od nás mužských žiadajú, by sme akýmisi svätými zostali, vždy kostole sedeli a tam, ako oni, driemali, nič neužili a zriekli sa radosti a veselosti. Nuž čo-že máme na svete iného dobrého? Len to, čo užijeme, čo vypijeme. Však po smrti žiaden nepije; aspoň si tu zapime a zabudneme na biedu. No-že nám doneste z toho lepšieho, však naše baby, ktoré v kostole naplašené počúvajú kázne o pekle, o smrti, o súde, nevedia o tom, z akého my tu včúľ pijeme.

— Kamaráti! Počujte len čo vám poviem — ohlásil sa Vendelin Hybela. Včera večer prišla moja žena z kostola a hovorila mi: Vendelin škoda, že si nebol na večernej kázni, bol by si sa poučil. Páter Dominik porov-

nával korhela s muchou, ktorá vletela do pavučiny, do saku pavúkoveho, zkadial sa viac nevymoce, bo čím viac sa usiluje z neho von sa dostať, tým viac sa zamotá a z moci pavúkovej sa vyslobodí, až konečne pavúk jej celkom pohodlne všetky špyky vycieá a ju usmrť. Že vraj aj ten náš priateľ Ičičko to s nami korhelmi tak robí, ako ten pavúk s tou muchou zamotanou; že on nám našemu gazdašágu, ktorý z rúk nevypustí, celé špiky vycieá a nás ako vycicané muchy von z nášeho vyhodí; potom že nás ešte vysmeje, že sme si všetko prezrali, potom sa už môžeme pakovať.

— No čo-že má do nás ten Dominik, však my jeho ani farárovi neprijmeme! — ohlásili sa bratia z mokrej štvrti.

— Viete čho — odpovedal Icik — keď by ma nemrzelo, ja bych ľahko vypratal tých missionárov. Odpíšem pánu slúžnemu a viceišpánovi, že sú tu českí socialisti a pánsľavi, ktorí slovenský kázu ľudu a tu robia «kvalť» a znepokojujú iné náaoženstvá, aj kazia ľud, by nepil; hneď ich páni vyženú, bo vlast je v nebezpečenstve a hazafišak to požaduje, by proti Icikovi žiaden nehuckal ľud.

— Tak je Ičičko náš! iljen! Na vás páni viac dajú ako na farára a na missionárov. Čo takí prišielci budú rozkazovať, kto nemá piť? Hej, no-že nám ešte doneste na guráš z toho besnejšieho, bo dnes bude patália doma s našimi babami. Peniaze boly aj budú — doložil jeden dobre namáčaný, Janko Prehodil.

— To máš pravdu Janko, že peniaze boly aj budú — odpovedal Ignác Katolík, ktorý práve prišiel — len-že s rozdielom: tí ktorí peniaze mali, ako k. p. gazdovia, včúľ už korhelia — tí ich nebudú mať. Tí ale, ktorí ich nemali, ako k. p. náš Ičičko, ktorý z Polskej iného nič sebe nedoniesol iba dve hlavky cibule vo vačku, ten ich tie peniaze vaše bude mať. Bo už vaše sedliacke grunty, lúky a hory sú v jeho saku ako tá mucha v pavučine, a on špiky vycieá vašemu gazdašágu.

V tom vkročil Icik s flašou do krčmy a hovorí: «Nú, vy blázni, keď vy ešte dháte na tie missie niečo. To sú len kňazské figle; kňazi vám závidia tej trochu radosti. Jím je ľahko, keď žiadnej starosti nemajú; a tešia vás tým, že z mrtvých vstaneme a bude vám dobre. Nuž a koho že ste videli v našej dedine nž z mrtvých vstať? Kto si včúľ nevypije, ten veru po smrti viac piť nebude, a ja len tomu verím, čo vidím.

— Ičičko! Koho vy pochováte, ten veru z mrtvých nevstane. Koľko-že sedliakov ste už pochovali? Pravda, asi päťdesiat ich je a vy ste po nich zdedičil päťdesiat sedliackých gruntov. Pravda, tomu už veríte, bo tie grunty vidíte, aj užívate. Majitelia tých gruntov už viac nevstanú ako gazdovia. Missie sú nie kňazské figle, také, ako krémári ich mávajú. Oplan po oplansky, figliar po figliarsky rozmýšľa. Nemeec hovorí: «Vi der šelm ist, so denkt er.» Kto je v peci, myslí, že sú všetci. Ktorý-že kňaz so svojimi ako vy báchate figliami zničil gazdov a vyvliekol z dediny osemdesiat tisíc zlatých a vystavil sebe veľký pánský dom v meste, a nechal vycicanú obec

a zobrákov? Missie sú liek pre ztratené duše. Keď vy v krēme robíte z ľudí svine, čudákov, missie to po vás napravujú, by z lumpov, korheľov, kmínov boli statoční ľudia, občania, dobrí gazdovia a otcovia, dobrí poddaní a deti vlasti a kráľa atď. — odpovedal Ignác Katolík.

— Nū, Ignác, všhak ste čudný — odpovedal Icik. Šimfujete na žida krēmára a keď my židovskí krēmári prepustíme vašim kresťanom krēmy, potom zase šimfujete na kresťana-krēmára, že je vraj od desať židov horší, žiadate si zase nazpäť židáka do dediny. My ale krēmári sme presvedčení, že vy sedliaci bez nás nemôžete, ani neviete byť; preto my aj vaše šimfovanie neberieme vážno. Vy, šimfujúc, začnete od krēmára a dokonáte to s kňazom. Na toho prvého šimfujete preto, že vám dáva piť, na druhého, t. j. na kňaza zato, keď vám hovorí: nie tolko treba korheľovať a seba s familiou do nešťastia hodiť. Vám ani čert neuhádne, len tá naša pálenka. Nuž Ignácko, a počuli ste mňa na Krista na križ alebo na vašu vieru šimfovať, bárs som aj židák. Pravda, nie? Pravda, ani som sa korheľom sedliakom nezavďačoval s tým, že bych bol na mojeho Mojžiša, na nášeho Rabína a na náš kôšer šimfoval, aby korheli zato a preto u mňa viac pili?

Počujete Ignácko Katolík! Ja vám voľačo poviem — hovoril ďalej Icik. Vidzhite, ja som židák a ja ako thaký som nepovedal na vašého farára, ako to jeden pán kresťan povedal, že vraj: ale sa ten váš farár včuf pod missiami nažerie kureniec, kačiek, kohútov a moriek, ktoré mu baby nadonášajú, vie on vraj dobre, od čoho muchy kapú.

— No Icičko, idte-že si len pozreť, ako skromne a jednoducho jedia takí missionári; oni nejdu na hody, ale do práce. Štrnásť dní od rána do noci v spovedelnici sedieť: nie je rozkoš. Žiaden svedomitý farár nežiada, by mu ľud snášal hyd a pečienky. Práve náš pán farár v nedeľu ohlasoval, že ak sa kto opováži doniesť dačo do kuchyne, že ho aj s jeho darom vyhodí von, bo nechce, aby daromní ľudia z toho robili klebety, a podozrievali ho z lakomstva. Čert a jeho učedníci nenávidia missie, bo vedia, že pri tejto mimoriadnej milosti mnohí hriešnici im vyletia z pazúrov, preto je tolký škrek, vresk na missie. Nábožných, statočných, svedomitých ľudí netreba sa čo báť, ale darebákov, lumpov a z náboženstva vyzlečených lapajov. Ak teda ľudu odoberiete vieru, náboženstvo, svedomie: vtedy váš majetok, vaša osoba váš život nikdy nie sú isté. To vy dobre viete, aj sám to uznáte. Vy, Icičko, ste pre seba múdry! Prečo že vy tučniete, rozširujete sa na všetky strany, a vaši miláčkovia korheli chudnú, na mizinu vychádzajú a ich deti sa po svete porozliezajú? — Vy si dáte deti vaše za pánov vyučiť, po pánsky sa vozíte, šatíte: z čoho že je to? Z Poľskej ste nič nedoniesli a včuf nedáte sa z majetku vašého vyhnať za tridsaťtisíc zlatých, pravda?

— Ignácko! Vhíte, ja si šanujem, nepreslopem, nuž aj mám — povedal Icik krēmár.

— No vidíte, teda aj farár chce to kroz sv. missie docieliť, by ľud sebe tiež šanoval a nepreslopil, nepre-

korheľoval nie len dušu, ale ani majetok svoj, by familie čestne žily. To je cieľ sv. missii, by z podliakov poriadní ľudia, mierni občania ostali.

— Hej, švagre — ohlásil sa Pazúrnik — nechajme to tak, zapime si a zaspievajme: františkáni, kapucíni vždy nám kážu o pokání, by sme nič nepili, len vždy sa modlili... ichuchú! éljen! Icičko! hej, nože doneste z toho tam od múru! Žijeme raz, zomreme raz, piť ale môžeme mnoho ráz. Keď sme v nūdzi, vy nám vždy pomôžete pravda?

— Prečo bych vám nepomôhol, keď môžem? odvetil Icik.

— Z hrotka do kaluže — zakríkol Katolík.

— Počujte-že bračekovia — hovoril Ignac Katolík — no-že sa nerúhajte Bohu a neodporujte milosti Ducha svätého. Tieto missie sú pre vás snáď poslednia príležitosť, poslednia milosť, poslednie napomínanie, posledný hlas volajúceho vás Boha — Boh sa nedá na veky vysmievať. V hriechoch vašich zomrete!

— Hoho! — ohlásili sa Juro Zapisi a Jano Nevylej — aký to tu missionár tento náš Ignác! My sa nedáme strašiť od Dominikána s peklom, so súdom a so smrťou, ako tie naše hlúpe baby. Icik! ešte jednu litru na truc Dominíkovi a farárovi.

Juro Zapisi celkom už docenganý spravil jeden hodný ale aj posledný glg a padol mrtvý na zem, porazený na srdco. Jozefa Nevyleja našli ráno v posteli krvou zaliatého, tiež mrtvého.

Pre týchto boly missie poslednie povolávanie k pokániu, poslednia príležitosť milosti, posledný hlas boží. Viac im Boh času nedal, keď s ním pohrdali. Včuf im diabol držať bude missie na veky, ktoré musia počúvať. Aký život, taká smrť, taký súd, taká večnosť.

Či aj vaše sv. missie nie sú pre teba poslednia ponúkajúca sa milosť? Neni-li sú ony pre teba posledným hlasom, posledným napomínaním božím? Neviete deň a hodinu smrti. — Vieš, kolko ľudí každý deň zomre na svete? Pozoruj-že: každý deň deväťdesiat tisíc duší sa musí dostaviť pred súd boží! Kto fa ubezpečí, že ty nie si medzi týmito na smrť odsúdenými 90-tisícami? Rozmýšľaj-že!

Pater Lujz Osekanec.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novin.

V sakrestiji.

Obetiam katastrofy na ostrove Martinique daroval cisár a kráľ Franc Jozef 25.000 frankov.

Biskup Pável zomrel. Z Mármaros-Sihote telegrafujú, že veľkováradský grécko-katolícky biskup Michal Pável v noci so soboty na nedeľu na porážku srdca náhle zomrel vo svojom kaštieli v Akna-Slatine. Biskup Pável narodil sa r. 1827. v Lénardfalve v satmárskej stolici. Jako klerik študoval vo Viedni a keď vypuknul boj za slobodu, prišiel z Viedne a stal si za honvéda. Roku 1852. bol vysvätený za kňaza a dosť rýchlo postupoval v cirkevnej hodnosti: r. 1872. stal sa biskupom v Szamos-Ujvári a r. 1879. vymenovaný bol za biskupa do Veľkého Váradu a jako taký vyznačený bol hodnosťou vnútorných tajných radcov a rádom železnej koruny I. triedy. Smrť biskupa, ktorý len v marci svätili svoju zlatú omšu, vzbudila všade hlbokú sústrasť. Jeho veličenstvo kráľ cestou svojej kabinetnej kancellarie poslal telegram sústrasti, podobne telegraficky vyslovil sústrasť svoju aj kniežaprimas Vaszary a mnohí iní. Biskupa pochovajú dľa jeho žiadostí tam, kde zomrel: v Akna-Slatine.

Púť do Levoče z Budapešte, ktorú by si boli tak mnohí veriaci tunajší i z okolia žiadali, *nepovedie sa.* Príčina je tá, že správa (üzletvezetőség) uh. kráľ. štát-

ných železníc dala pod číslom 18290/III. takú odpoveď na našu prosbu, že môžeme cestovať po železnici iba za *úplné* ceny; teda za 8 kor. ta a zase za 8 kor. nazad. Takej milosti my nepotrebujeme! My sme sa chceli ísť modliť k Panne Marie Levočskej a na takýto cieľ uhorsko-štátne železnice nemajú kedy znížiť ceny. To preto zaiste, lebo jesto v Budapešti veľa bohatých židov, ktorí handry, kožky a iné vznesené hnosoby lifrujú: zníženie tarify musí sa teda pre týchto zadržat. Tak to kážu vlastenecké ohľady. A múdri páni lámu si práve teraz hlavy, že prečo ľud uteká z krajiny. Nuž aj tu máte jednu z tisícich takých príčin: znižujete ľud a podceňujete pod evancory a handry židovské. Žiaľ!

Sväté missie. Vo *Veľkej Divine* (trenčianská stol.) b. r. dňa 8-ho júna započnú sa sväté missie a trvať budú do 16. júna. Dvaja kňazi z rádu svätého Dominika budú ich vydržiavať. J. C.

Rusínska akcia. Vládny kommissár Jozef Kazy už vrátil sa so svojej cesty po severovýchodných krajoch Uhorska a ministrom orby Ignácovi Darányimu už aj podal podrobnú zprávu o svojich zkusenostiach. Kazy pochodil veľkú časť zemplínskej a šarišskej stolice, kde ho ľud s veľkou dôverou a radosťou prijal. Vládny kommissár vo svojej zpráve hovorí, že za potrebné drží, aby sa sieť úverkových a potravných spolkov ešte viac rozšírila a aby odbývaly sa novšie naukobehy pre knihvedúcich týchto

spolkov. Pri tom akcia má sa rozprestieť nielen na chov rožného dobytku a osípaných, lež i na zavedenie chovu drúbeže. Cielom pozdvihnutia mliečarstva dal komissár 12 mládencov vyučiť tomuto druhu gazdovstva a krem toho porobil aj kroky, aby sa na istých vidiekoch ujal domáci priemysel.

Zemplín neslávi 100-ročnú pamiatku narodenia Ludvika Kossutha. Stoličnému výboru Zemplínskej stolice bol predložený návrh, aby stolica usporiadala slávnosť na pamiatku toho, že sa Ludvik Kossuth pred 100 rokmi v Zemplínskej stolici narodil. Výbor neprijal ten návrh.

Z Bánoviec nám píše: V posledných časoch udalo sa u nás dvoje nešťastie. V Bánovských Biskupiciach utopil sa tamojšiemu mlynárovi Čabákovi štyrročný syn. Nešťastie vzbudilo úprimnú sústrasť, jako aj ten smutný prípad, ktorý sa udal u tunajšieho hostínskeho Juraja Heindla.

Jeho 16-ročná slúžka totiž padla do 21 metrov hlbkej studne, kde i zahynula. 29. mája mala pohrab za veľkej účasti obecnstva. — Dňa 27. júna Hospodársky spolk pre udolie Nitry zariadi v Bánovciach liehvací jarmok s odmenami peňažnými a pochvalnými diplomamy.

Nový farár. Uprázdnenú novo-luboveňskú faru (vo Spiši) obsiahol Franc Pure kaplán v Gňazdoch.

Hynutie statku. Následkom nákazlivých nemoci lanského roku 1185 kusou statku v cene päťdesätdeväťtisíc 750 korún zahynulo vo Spiši.

Múdre nariadenie. V spišskej Levoči mestský výbor v svojom ostatnom zasadnutí stálil, že deťom ktorí ešte nemajú 15 rokov, neslobodno bez dozorstva dospelých krémy navštevovať.

Spišsko-lipnický okresný notár Kornhauser žid už zadakoval. Už zbohatnul, dáky mlyn si kúpil na dolnej zemi a bude kšeftovať? Žid vše len židom zostane. Nikto nebude za ním banovať, bárs by ho už dávno bol parom vzal. Asnáď si teraz tamojší národ, ktorí už skúsili, čo je to zo židom mať do roboty, nevyvolia zase žida, ale kresťana.

Židia v Trenčianskej dnes-zajtrá budú, alebo sú už aj rozhodujúcim faktorom. V stoličnom výbore je teraz 248 virilistov a z týchto je 148 židov. Roku 1880 bolo ešte kresťanských virilistov 157 a 91 židovských a roku 1885 bolo 138 kresťanských a 110 židovských v 1900 bolo už len 102 kresťanskí virilisti a 146 židovských. Jestli to ďalej tak pôjde, tak skoro pride čas, že v Trenčianskej kresťanskí virilisti budú bieli havrami medzi trenčianskými virilistami. Ale jednotnému maďarskému národu bude pomôženô tak, že Trenčianska bude najvykričanejšou stolicou vo vlastenecte a maďarizovaní. No, bieda bude drotárom a tým «sfahovalcom» budú mať načo zarábať a robiť pre vlastnenie a maďarizovanie!

Barón Desider Bánffy pred súdom. Arendátor hotelu «Lehel» v Jászberénye zažaloval povestného volebného predsedu Aladára Töröka, aby zaplatil za 6000 porcií perkeltu a 50 hektolitrov vína, ktoré bol objednal pre voličov grófa Almáshyho. Török bráni sa tým, že kandidát gróf Gejza Almáshy a vtedajší ministerpredseda barón Desider Bánffy splnomocnili ho kortešovať a trovil. Na dôkaz toho deponoval u príslušného okresného súdu listy od oboch. Barón Bánffy bude teda v tejto záležitosti dňa 28. t. m. v okresnom súde I—III. pešťbudínskeho okresu vypočutý.]

V století tomto najvýtečnejší a na povšimnutie hodný

vynajdený, bezpochyby neprevyšný «**dvojnásobno-elektromagnetický kríž R. B. N. 16867**». Radosť nám spôsobuje, keď jeden podakujúci list môžem uverejniť, ktorý list jedna — bola nemocná — k vynálezcovi pánu Albertovi Müller, Budapest, V. ker. Vadász-utca 42/L poslala, ktorý nasledujúce znel: Mnohé roky som chorela, všetko možné som probovala, každý domáci liek som užívala bez toho, žeby veľkým bolestiam mojim bolo pomôžené bývalo. Ani jest som už nevládala, žalúdok moj nič neprijal, ukrutné chrbtové bolesti, klanie, dýchacie ťažkosti, klopanie srdca, hučanie uší som trpela, od boľosti som celé noci nemohla spať. Všetko toto sa minulo a chvála nebesiam som zdravá. Jejich elektro-magnetický kríž R. B. N. 86967 vyslobodil. Nech prijmu za jejich vynález moju srdečnú vďaku, lebo nekonečne šťastlivá som a od ukrutných boľostí som vyslobodená. — S úplnou úctou v Nemeckých-Zámkoch, Mária Wellinger, kupcová žena.

Pút' na Maria Remete.

15-ho júna pojde processia z chrámu pp. Františkánov na Maria Remete (za Buďinom). Pútnici sa dostavia 15-ho júna ráno o 6 hodine do chrámu pp. Františkánov. (IV. okres.)

A. Rösler, spevár.

Večernia modlitba.

Prosba k vlct. čitateľom «Kreštana».

Toľko rázy obracia sa chudoba k dobrosrdečným kresťanom a čitateľom milého «Kreštana», že my, maločaušanští obyvatelia so žalosťou myslíme, že prameň milodarov docela vyčepraný jest, veď dobrodincom tiež len málo sa ujšlo z hmotných darov. Ale pri tom všetkom nádej skladáme vo Vás milé duše kresťanské, že vysluchnete poníženú prosbu našu a s ochotnosťou prispejete nám k pomoci s čím získate u Boha a u Matky Krista požehnanie a milosť, u nás však úctu a večitú pamiatku.

My maločaušania usniesli sme sa na tom, že k úcte preblahoslavenej Panny Márie kaplnku vystavíme, kde chválu budeme dávať Všemohúcemu za dobrodenie, Jeho sväté meno o pomoc volať, najmä ale Matke Kristovej obetu ukazovať skrze modlenie svätého Ruženca. Ale aby sme úmysel náš, ktorý doista Bohu milý je, uskutočnili, k tomu aj málo nás je, ba aj nadmierou chudobní sme. Preto obraciame sa k Vám milé duše kresťanské, ktoré to málo, čo od Boha máte, toľko rázy podelili ste medzi tých, ktorí k Vám o pomoc volali, buďte milosrdní a ráčte venovať na svätý cieľ almužnú, ktorá v podobe Božského požehnanja, skrze modlitby naše mnohonásobne Vám vynahradená bude. O vyslyšte poníženú prosbu našu! Doprajte nám tej radosti, aby obec naša zdobená bola s posvätným miestom, kde aj za Vaše dušné spasenie modliť sa budeme. Hoc aký malý dar tak prijmem, akožto znak braterskej lásky a úcty oproti Matke Božej. My ale z hĺbiny srdca povieme: Pán Boh zaplať a požehnaj stonásobne.

Milodary ráčte na veľactenú Redakciu «Kreštana» zaslať.

V mene Boha

V Malej-Čauši, 1902. mája 28-ho.

Ján Hanko, rychtár.

Míchal Matjaško, podrychtár.

Jozef Uhljar, prisazný.

DOPISY.

Dolnia-Krupa.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Blahorodý Pán Redaktor!

Jestli za dobré ráčite uznať, uverejnite mojich pár riadkov.

Dňa 25-ho mája na slávnosť najsv. Trojice božej mali sme dvoje slávnosti, obydoje spôsobilé k tomu, aby nábožné cíti v horlivosť roznítili.

Dopoludna pred službami božími vyšli sme zo slávnym sprievodom ku soche Najsv. Trojici, ktorú pred dva rokmi zbožného srdca svojho dal vystaviť Lénárd Hrd-

lička farník dolno-krupanský, aby sme tak našu vieru v Bohu trojjedinom verejne vyznávali a jemu v najhlbšej poníženosti preukázali obetu úcty a poklony svojej.

Sotvá sa skončily dopoludnejšie pobožnosti, už nás ku inej slávnosti volal ľúbežný hlas zvonov nášeho chrámu božieho — a keď sa chrám nábožnými veriacima naplnil, zase sme vyšli von so sprievodom, ku jaskyne Panny Marie Lourdskej, ktorú dala vystaviť osv. pani grófká Henriette Chotek v jej pánskej záhrade pre pobožných ctiteľov P. Marie. Táto jaskyňa stojí pod 4 pekými lipami. Sprôvod tento viedol velebný pán dekán Julius Marcis. Pod vedením tohto sprievodu bolo počasia príjemné, ačkoľvek bolo zrána celkom zamračené, predsa ale ku posledku sa milo vyjasnilo tak, že každý, kto len mohol, sa súčasťnil pri tejto slávnosti. Zástup ľudu bol mimoriadne veľký. Medzitým bolo do 60—80 družíc, ktoré kráčali v bielom rúchu ovenčené v prostredí radu pred duchovnými.

Pod sprievodom bola hudba zdejších hasičov, ktorá tiež nemalo prispela ku zveľbniu slávnosti. Jaskyňa, v ktorá socha lurdskej Panny je postavená, bola s príležitosti tejto, mnohými kvetinami s pánskej záhrady ozdobená a pripravená, pri ktorej 80 rokov staručký pán gróf prôvod prichádzajúci už očakával. Po posvätení sochy tejto mal velebný pán dekán veľmi dojímavú a oduševnenú reč, ktorá zo srdca pochádzajúce, do srdca našich cestu si aj našla, s našou horlivosťou ku rodičky rozdávatelkni všetkých milosti panovnice kresťanov.

Avšak není radosti bez žalosti, tak aj túto slávnosť zakáľilo jedno nemilé mračenko, lebo s bolesťou museli sme sa pri tejto slávnosti obísť prítomnosti tej zbožnej duše, ktorej živá viera a opravdivá horlivosť pre česť a chválu božiu túto slávnosť zapríčila, t. j. museli sme sa obísť prítomnosti osvícenej pani grófký, ktorá tiež v nemoci leží, a ktorú nemoc si pritiahla pri vykonávaní kresťanskej povinnosti, keď totižto dľa obyčaje svojej navštevovala nemocných. Nechže teda mocná prímluva Rodičky Božej vyprosí tejto svojej horlivej a vernej dcére čím skorej od Boha je; predošlé zdravia o čo sme aj lurdsnú Pannu Máriu pri tejto novoposvätenéj soche všetci zo sroca prosili.

Jeden prítomný.

Zo Spišskej Magury.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vážení Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovným mojím riadkom v našom oblúbenom «Kreštane» miestočka dopriať.

Hovorja, že sme tu v Magure už za chrbtom božím, a hľa zase sa tá Magura ozýva, keď aj nie celá, ale hodná jej čiastka a radostne hlási:

Nech sa hľuk náš svetry bije,
Nech ľudová strana žije!

Liberálni panáčkovia si mysleli, že keď nám natískali liberálneho ablegáta — ktorý doteraz v sneme ešte ani ústa neotvoril — s tým tu už celú ľudovú stranu pochovali. V tom sa veľmi sklamali, ako to 26. máj ukázal. V ten deň bola síce v Nižných-Lapš voľba na stoličných výborníkov a — chvála Bohu — liberálni páni kandidáti

tripský notár, frídmanský notár a krompachský rektor Vakmonszy padli. Hanba a styd, keď katolícky učiteľ s nepriateľmi kresťanského ducha drží a proti cirkevným osobám bojuje. Vyvolení sú: Michal Nyulász, farár v Tripšu, Anton Kubaszák, farár v Jurgove, Franc Kompányik farár v Nižných-Lapš a Michal Mihályik farár v Lechnici: všetci štyria oduševnení a smelí ľudáci.

Obec Frídmán sa zase veľmi plano a špatne trimala; tam — bohužiaľ — tiež platí to porekadlo: «od hlavy smrdí ryba,» Vynikali svojou oduševnenosťou a vernosťou ku ľudovým kandidátom Nižno- a Vysno-Lopšania; od nich sa môžu susedné obce učiť, jakým má byť verný katolík; že nie je dosť, keď sa v kostole ako farizej v prsia bije, hlboko vzdýcha a tú zem bozkáva, a pritom radšej žída, ako farára slúcha a vše za pijatiku ide; ale že i pri voľbách musí dľa svojho kresťanského presvedčenia jednať, to jest, vše kresťanské záležitosti, verných kresťanov podporovať.

Tie menšie voľby sú akoby manévry, sú prípravy ku ablegátskej voľbe. Len nie treba z rúk vypustiť neposkvrnenú zástavu kresťanskej ľudovej strany, ba vše nových vojakov pod ňu verbovať a tak — ak Boh pomôže — pri budúcej ablegátskej voľbe sa ešte aj víťazstva maguránskej ľudovej strany dožiť môžeme.

Neohrožený ľudák.

Stará-Tura.

Vel'actený Pán Redaktor!

Už asi pol roka je tomu, čo nás prenasleduje poistujúca spoločnosť «Krajinský uhorský vzájomne poistujúci spolok» zvaná, a obsipala nás celými balohy upomienok, výhražiek a zažalovaní, jestli všetci tí, ktorí sme v nej roku 1900 poistení boli, dvojnásobne prémie, to jest 100% príražku, ktorú direkcia tohože spolku vo valnom shromazdení všetkým údom zaplatiť uzavrela, a ktoré uzavretie im aj kráľovská Kúria «vraj» potvrdila, nezaplatíme. Časopis «Országos ipar és pénzügy közlönye» uverejnil roku 1901 v čísle 22. úvodní článok, v ktorom sa horemenovaní poistujúci spolok vo veľmi smutnom svetle predstavuje, a medzi iným i výrokom kráľ. Kuriou odvodneným, u tohože spolku poistené stránky upomínajú, že sú neni povinní 100% príražku menovanému spolku platiť. — Vzdor tomu ale, nás ten spolok predsa mnohých zažaloval. — Obrátil som sa jako zažalovaný na redaktora horemenovaného časopisu Michala Pallaya úcty plnou a poníženou prosbou, a požiadal ho, ponevác sa tu o viac sto korún jedá, a ľud náš toho roku i tak dosť ubiedený je, a je rád že raz do roka assekuračnú prémie zaplatiť v stave je, aby bol tak láskavý a nám jako dobrý ľudopriateľ istý spôsob poradil, jako sa proti týmto žalobám brániť, poľahke zastávať máme. Však ale, moja prosba ostala hlasom volajúceho na pustatine. — Ačpráve som list tak dôležitého obsahu rekomandoval, a i marku na odpoveď pripojil, nedržal ten pán za hodné, mne jakú takú odpoveď v tej vážnej, a dobra ľudu sa týkajúcej záležitosti zdeliť. (Mne sa zdá, že tým pánom jednalo sa viac o masťnú kožku, nežly o zastávanie ubo-

hého ľudu. a naháňali takými článkami na svoj mlyn vodu, chtiac stránky u «Kraj. uh. vzájomného spolku» poistené pre inú spoločnosť získať.)

Asi 10 týždni je tomu, čo čítal som v časopise «Kreštan» uverejnenú «Úpravu» stranivá horeudanej záležitosti. I obrátil som sa s poníženou prosbou, na kanceláriu ľud. strany, že by tí páni tak láskaví byť ráčili, a nás u súdnej stolici v Budapešti zažalovaných zastúpiť neháli. — Velebný pán redaktor bol taký láskavý, a mňa i hneď upovedomil a uspokojil tým, že ľudová strana sa všemožne vynasnaží, a všetko, čo bude možné k nášmu uspokojeniu, podujme.

Že je táto záležitosť už i prajným výsledkom pre nás vybavená, to dočítal som sa v 21-tom čísle «Kreštana». «Myslím že túto zprávu bude s radosťou každý čítať, a pochvalou spomínal pána Zboraya.» Tak čítam v čísle 21-tom «Kreštana». A veru pán Zboray tú chválu a vďaka za jeho činnosť za nás preukázanú skutočne zaslúži. A preto tú vďačnosť, tú ochotnosť a to ľudomilstvo, ktoré nám pán Zboray preukázal ráčil, nemôžem mlčaním pominuť a myslím, že tlumočím city všetkých tých, za ktorých sa pán Zboray v tejto záležitosti ku súdu unúval a ochotne, priateľský zaujal, keď verejne vyslovujem šľachetnému ľudomilovi tomuto s hlbín duše pochádzajúce poďakovanie a srdečne: Pán Boh zaplať!! Dopraj Bože ľudu nášmu mnoho takých šľachetne smýšľajúcich mužov.

A ty ľudu, poznaj si svojich,
Nie všetci sú ti priatelia;
I tí, čo v reči a slovách tvojich
Kričia, sú často lotrovia;
Len tí, ktorých svet horko bičuje,
Ktorých pohanstvo denne katuje,
Ktorí prežívajú v bóli:
Ti sa nehanbia za tvoju biedu,
Do krve tvojej nevlajú jedu:
To sú tvoji Apoštoli!!! *Martin Červeňanský.*

Z Hornieho Spiša.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vel'actený Pán Redaktor!

Ráďte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom Kreštane.

My tu Hornospíšaci za Magurou teraz jakosi často mávame príležitosť oldomáše piť, a to nie za naše peniaze, lebo nám všelijakí páni platia, preto nám aj lepšej chuti (?) Ale keď si pomyslíme, že na naše rolky málo kropí, Otec nebeský málo máča a ovľahuje naše siafa a trávy, statok kde-tu už i hynie od hladu: veru nám i to víno ači pálenčisko, jakosi v hrtane zostane! Nuž ale, čo-že robiť? Už ho len dolu pustím, lebo v N.-Lapšoeh 26. mája sme mali zase voľbu na stoličných výborníkov a pri voľbe sa veru nesmie von vyliat; a pritom aspoň tú radosť máme, že nám mnohým ľudákom po vôli vyšla voľba, lebo tých štyroch sme si vyvolili, ktorých sme chceli, a s tým sme si to vynahradili, čo sme tuná našich ľudákov v októbri boli ztratili, a sme spokojní. Len-že, pardon! nie všetci sa radujú a sú spokojní.

Tripšský pán notár Góts je veľmi nahnevaný, a to preto, že pri tamtej voľbe bol zvíťazil, lebo s jedným hlasom mal väčšinu, teraz ale pri novej (voľbe lebo prvá sa zničila) s tromi hlasmi prepadnul a jeho kompanisti tiež, Všetko urobil, aby vyšiel, i tú nepeknú vec, že ľuďom i pred samým hlasovaním karotky z ruky vytrhoval, isté mena pretieral a svoje vpisoval.

A že si niektorí ľudia to urobiť dali, z toho môžete ctený Pán Reaktor posúdiť akí sa tu otroci a bojkovia ešte nachodia!

Nuž ale to nič za to, keď sme aspoň tu raz vyhrali, bo pri voľbe na ablegátov v našom Spíši nikdy nemôžeme vyhrať. Tam čo by sme jako chceli, vždy sa musí našim pánom židkom po vôli stať; či to už tak porobeno a či naozaj my Spíšiáci tak hlboko spíme?

Ozaj, ešte chcem to Pánu Redaktorovi povedať, že pri tej voľbe teraz Fridmania zase na tej strane stáli kde židia, tak tiež Krempašania a Tripšania. A to nás veru dosť zarmútilo. Ktosi jím tú hlúposť natáral, žeby nie pri kňazoch boli, bo že tí chcú dežmu nazpäť uviesť! A pomyslíte si, Pán Redaktor, tí ľudia nž naozaj krátkého rozumu, tomu uverili. Už viacej nemám čo písať, zostávam s hlbokou úctou ponížený a pokorný sluha.

Jeden gazda.

Vrbové.

Pochváľeh Pán Ježiš Kristus!

Vysokoctený Pán Redaktor!

Ráďte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom Kresťane.

Prečo je to, že prv dosť často v jednom lebo druhom časopise čítal som dajaký dopis z Vrbového a teraz, keď v krátkom čase bolo tu všeličo k uverejneniu, nik sa neohlásil?

Spomeniem aspoň ja, bárs aj trochu neskoro, že sme tu mali 20. apr. divadelné predstavenie s tanečnou zábavou, ktorá vypadla veľmi dobre. Choseň v prospech čítaceho spolku sa obrátil. Keby to inde bol tak zariadil jako u nás pán kaplán, boli by ho len uznanlivostou a vďakou obsypali; u nás ale hercov, ako keby si nik nebol všímal, a nevdaky, zvlášť pánu kaplánovi sa ujšlo. Či to má aj hercov k ďalšiemu pokračovaniu povzbudiť? Inde zaiste také volačo vedia si viac oceniť ako u nás. Nie sme ešte dospelí pre takéto veci.

Čo sa týka politického smýšľania, sme ľudáci, v tých ale veciach čo sú nám najbližšie, ako v spravovaní obecných poriadkov, do cirkevných škôl? Prednejšie sú nám kone, kravy a iné. Doma síce pod pecou a keď lichvu opatrujeme, doma pri kopyte, v šenku pri flaši vieme všetko, ako by to a to malo byť; ale keď príde k veci, k výbornému zasadnutiu, nuž alebo nejdeme, alebo keď ideme, tancujeme tak, ako druhý hvizda.

S horlivým poriečením našich duchovných založili sme si síce spolok peňažný, úverkový, potravný a citací ale krome peňažného ziađen nepodporujeme tak, ako by bolo našou povinnosťou. Sami tí čo honosia sa, že ich založili, nechodia ani do kasína a potravné články ku-

pujú na pehoršenie druhých u židov. Alebo druhý kupujú liberálne noviny od žida každý deň, za ktoré vydajú do roka viac, ako obsahuje poplatok do čítaceho spolku. Alebo by ste mohli za to radšej predplatiť si na iné dobré noviny, ako je «Kreštan», «Katolícke» a iné.

Všemožne sa máme vynasnažovať, aby naše spolky kvitly, že ako to docielime, to každý vie. Len smelo a s chuťou napred za naše vlastné dobro. Máme dosť kresťanských mäsiarov, šenkárov, priemiseľníkov, kresťanského, s nami jednako zmýšľajúceho kníhkupeca: týchto treba podporovať; našich nepriateľov ale, aj čo by boli v kresťanskej koži navlečení, stráňme sa.

Pri všetkom prisno držíme sa toho hesla: «svoj k svojmu» a uvidíte, že o pár rokov lepšie sa mať budeme. Čo všetkým spoluobčanom zo srdca praje.

Váš dobrý priateľ

Duchobrodskij.

Parnassus.

Kto by to bol myslel, voľakedy sníval,
že na Dlhépole dôjde chýru prival?

Kto by to bol veštil?

A predsi a predsi, pravda rýdza, číra,
má Zaoska nymbus, chlúbu Dlhomíra.

Dochovalo statných mužov kanoníkov,
rekov do loyolských posielalo šikov,
dalo i prepošta.

Dalo moc talárov i véhlasných dosti,
no hrdinov nikdy umien, slovesnosti.

Divná to vec, divná, roztomilý páňko!
Kedyže Apollo prial nám dobré ráňko,
nadšením nás nadehnul?

Gígu sme nechľupli z kastalského žriedla
a preds' kási vášeň ku skladbám nás viedla.

Odkiaľ to, zkadiaľ to? My z dymu, chájd vône
nesedeli, hoj nie, na Pythie tróne
vo výtrži svätej;

ani sa neoctli na Rašova rynku
rozumu si kúpiť, osvety trošinku.

Odkiaľ to, jakož to? Nekutajme, dosti.
Oheň bléal v nádrach, žily páľil, kosti,
ku písaniu nukal.

Bozkala nás Músa dlhým, sladkým bozkom:
Herr von Dlhomíra s monsignor Zaoskom.

Lúbala nás Músa, čarbali sme stále
krivdy, stohy útrap, úzkosť, biedy, žiale
súženého ľudstva.

Tepali sme planstvo bimbašov, hulvátov,
prečiny drancierov, nestud renegátov.

Budili sme spáčov horlív za česť, práva,
chabých, plachých popehli oblieť sa do háva,
mrskali judášov.

Prali sme netečnosť, ľahostajných sience,
pocťivosti, rázu skvelé vili vence.

Ličili sme hňupstvo, nadmychané telce,
šašov, jašov kúsky, fickov kotrmelce,
spanštenosť chrapúňov;

Don Juan — švihákov — druh to všade známy,
rapkáče drnd mrzkých i sedliacke dámy.

Chválili sme cirkev, zákon, vieru, spásu
i prírody veľkosť, utešenosť, krásu
velebili zavše;

jaká všade múdrosť, majestátnosť božská —
my: Dlhomír Poľský, dôstojnosť Zaoska.

Tak snili my spolne, preč od sveta víru.
Ty pestoval prósu, ja zas harfu, lýru
ladil v tichu celly.

Tak povstaly tvorby: kresby, črty, básne ...
Žiara našej slávy nikdá nevyhasne.

Ty miloval hómor, vtipy, výsmev, žarty,
nafintný kontuš, bačkorové nártý,
jednoduchosť našskú;

ja zas city lásky, dumy vyšších vzletov,
šarláf, perleť, šperky, rozmanitosť kvetov.

Tvojich článkov predmet zrejmo plynul, riadno,
moje spevy — kričia — nelžá poňaf snadno,
ťažký ich sloh, rozbor.

No nech si je jak chce, predš sme len hviezd pára
jagotného blesku drotárov chotára.

Predsi nás len hlása na Parnasse pomník,
jehož neroztrieska víchor, búrka, hrom, nik,
nerozviklá hnev, zlosť;

ni melhubov škrek, jak, ni vlastilkov prápor,
ni fujazd opátstva, ni faričky zápor.

Nech si naše mená čierna kryje kniha,
nech šlachetný zápať kľatby výrok stíha,
ďalej, páňko, ďalej!

Kým rodom je rod náš, budú v ňom žiť presne
Zaoska obrázky, Dlhomíra piesne. *Dlh. Poľský.*

rek = hrdina, umena = Músa, slovesnosť = krásospisba,
nadehnúť = ihletní, chajda = chatrč, Rašov: tam predávajú na
funtý rozum, hulvát = oplán, popehnúť = povzbudzovať, háv =
fegyverzet, sienec = esarnok, nadmychany = nadutý, ladif =
štímovaf, kontuš = köntös, perleť = perlmutter, rozviklaf =
rozkláťif, zápor = odoprenie, presne = hamisítatlanul.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v
Budapešti na Kerepeši-út č. 72., odporúčame obecenstvu
k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Buda-
pešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospo-
dárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Hor' sa do Levoče!

Vrelé slzy kajúcich hriešnikov a tie sv. Missie, ktoré
horlív kazateli nášho biskupstva a iní duchovní bratia
v Kristu behom troch dní k úcte levočskej Panny Marie
sídenným čiteľom Marianským vydržiajavajú, nútia mňa k
tomu, by som aj tohoto roku slavnú púť do Levoče
zariadil. 30-ho júna osobný vlak pohne sa ráno o 4 hod.
10 minút zo Žiliny, vo Vrútkach bude o 4. hod. 40 min.,
v Stankovanech o 5 hod. 34 min., do Ružomberka príde
o 6 hod. 10 min., do Liskovej o 6 hod. 14 m., do Teplej
o 6 hod. 17 min., do L. Sv. Mikuláša o 6 hod. 48 min.,
slovom o 10 minút neskôr ako raňajší riadny osobný
vlak. Cestu až do samej Levoče po železnici prekonáme.
Ta idúc, celá karta sa vymení, nazpät ale zdarma. Osved-
čujúci lístok každému vopred odošlem. Konečne ozna-
mujem, že toho roku pod drahocennou a vzáctnou zá-
stavou ku cti najsv. Srdca Pána Ježiša a Kráľovnej
najsv. Ruženca venovanou do Levoče pôjdeme. Prihlásiť
sa možno u mňa až do 18-ho júna.

V Habovke, p. p. Zuberec, (Orava) 12. mája 1902.

Ján Hattyár,

habovský farár, č. strážnik sv. Domu v
Lorete a vodca púte.

Vyzvanie k predplateniu.

Časopis náš je natoľko známy a obľúbený u ľudu,
že netreba nám o ňom mnoho reči šíriť. Každý čitateľ
náš pozná tie výborné služby, ktoré «Kreštan» prekonal v
prospech ľudu.

Aby však blahonosné účinkovanie «Kreštana» čo
možno všestranné a mnohútné bolo, z toho cieľu je to
prepotrebné, aby každý z vás, kto len čítať vie, sa pred-
platil naň. Len takto docielime to, že zásady naše každý
poznáť a k nim sa prihlasovať bude. Ktorýkoľvek ľud ne-
číta si svojich novin, musí zaostať a iní mudrejší ľudia
vykorisťujú ho tak, že konečne ho úplne zhubia.

Predplatná cena našich novin je:

na celý rok 4 koruny

na pol roka 2 koruny

na štvrt' roka 1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť
alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete,
vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhiva-
tala Bpest, VIII. József-körút 35.*

P. Jozef Kubala, Vrbové. Odkaz ten, pre ktorý by vás snáď daktori upodozrievali, bol nevinný a sa vôbec na žiaden dopis nevzťahoval. Tým chcel Vás vydavateľ Zaoskového Hasiča a Spisov upozorniť, aby ste knihy tie aj občanom hlohovského okresu predávali.

Duchobrodský, Vrbové. U vás je ľud dobrý, ale chudobný, židmi vycicaný a preto nesmelý. Sám sebe už neverí, že by pomocou kresťanskej svornosti sa ešte akotak povzniesť a zveľadiť mohol. Ale to býva tak všade; ono to naraz neide. Vodcom ľudu vášho treba nadľudskej trpezlivosti. Medzi toľkými židmi s tak slabým ľudom trápiť sa: to je skutočne zápas smrteľný. Vy teraz žijete tie najťažšie roky detinstva; ale časom ľud bude múdrejší a smelší.

Zaosek. Jedna i druhá práca došla. Prvšiu uverejňujeme; ona sa nedá oceniť, čo sa duševného osohu týče; druhú len čo sme začali čítať a vidíme, že je tuším ešte lepšia. Pofahom na túto druhú vám dačo sdelíme a dopošleme; bude vás mráz prechádzať; ale aspoň pochopíte, zkdial naraz toľké starosti vášho starého o vysťahovalcov.

Dlhomír. Pán Boh žehnaj! «Parnassus» je v tomto čísle. Je to zaiste veľmi interessantná okolnosť, že ste sa nám v Dlhompoli takí dvaja vydarili. Máme od Zaoska asi troje veci tu, ktoré bedlivo skrývame pre nové vydanie spisov — tie budú pamlskom pre kritikov. Iste tak bude, že tu vytrváme.

A. B. Báseň sme si odložili a v príhodnom čase ju uverejníme.

B. K. V. Banka (Ung m.). My sa nezovieme Jozef Kőrut. lež len takto: Redakcia Kresťana. József-kőrut je tá cesta ači ulica v ktorej bývame. Kosy a iné články my nepredávame, ale len oznamujeme niektoré adresy, od ktorých si môžete kosy alebo iné veci odbjednať. — Jestli máte svojho duchovného alebo kantora, spýtajte sa tých pánov, prečo vás neprívijakajú noviny čítať?

Ján Vdovka. By sme vás prosili, probujte aj kratšie básne skladať. Keby ste nám poslali také náboženského obsahu, tie by sme dali do «Listov sv. Antona», a dačo zas do kalendára.

J. R. Trnava. Čo vám ten bývalý slúžny povedal, to je ešte ďaleko od uskutočnenia a zdarma to tiež nepojde; teda s takými nádejami sa ani neklamte.

Starý bojovník. Sú to u vás pomery žalostné, ktoré nepatria pred verejnosť. Nám sa do toho ťažko zamiešať, ale toľko vieme, že ten pán bol obľúbený človek na svojom prvšom mieste.

Drotár, Viedeň. Mena ste si nepodpisali, teda váš dopis nemôhli sme upotrebiť.

P. D. v N. M. Ťažko vám poradiť. Museli by ste si hľadať dobrých priateľov n. pr. pána Prepošta. Mnoho sa ich hlási.

Ján Habánek. Lédec. Píšte na adresu: Gavora József, Budapest IV. Molnár u. 11. — **G. M. Vesztenicz.** Tlačiareň tá ešte pred rokom zanikla. Komu vaše peniaze prišli do ruky, to my nemôžeme vedieť.

K. Č. v Ž. Aj Kristus mlčal pred Pilátom. — Jestli

však u vás robia sa krivdy v chráme abo v škole, a vy ste tak horlivý, idte a povedzte svoju sťažnosť patričným. Božie cesty sú tajné a budúcnosť pred nami skrytá. Budme ponížení v duchu: Pán Boh sa so svojho trónu shodiť nedá.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u toho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kresťana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

«**Listy Svätého Antona**». Mesačný časopis ku rozširovaniu milodarného chleba chudobných. Ročník II. číslo 3. Vychodí na 1-ho v každom mesiaci na šestnásť stranách s utešenými obrazmi. Predplatné na celý rok 2 koruny, do Ameriky 75 centov. *Predplatiť treba na túto adresu: Administrácia «Listy Sv. Antona» Budapešť, VIII., Szentkirályi u. 28/a.*

Novinky tieto zaobierajú sa hlavne s vecmi, ktoré týkajú sa úcty Svätého Antona. Podávajú tedy životopis Svätého, opisujú zázračné udalosti, ktoré sa na prímluvu Jeho staly, uverejňujú zprávy zo všetkých strán, kdekoľvek si tohoto Svätého nábožne ctia. Pri tom cieľom týchto novín je, aby boly rozmanité; preto prinášajú články aj také, ktoré sú nie vo vlastnom smysle slova náboženské, lež viacej len kresťansko-spoločenské, týkajúce sa vážnych otázok života.

Novinky tieto prijalo katolícke slovenské obecnstvo veľmi prajne. Vychvaľujú nás, že naše novinky práve s takou úľubou čítajú čestní mužski, jako aj nábožné sestry. Aj vrchnosť cirkevná obrátila pozornosť svoju na nás, i viacerí biskupi žehnali nám; najnovšie ale arcibiskup kaločský osvietený P. *Juraj Császka* verejne v pastierskom liste svojom odporúčal naše «Listy Svätého Antona».

Katolícky ľudový katechismus. Spísal Fr. Špirago. Preložil Štefan Mišik. Vydal Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Druhý dieľ: Učenie o mravoch. Tlačou Jozefa Teslika v Skalici. Cena 3 kor.

Dedinský hasič od Zaoska. Poučnózabavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižočku už objednal, peniaze poslal, knižočku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: «Rózsa Kálmán a manžel. Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky dve.

Aj «*Vybrané Spisy Humoristické Zaoska*» dostať u Kolomana Rózsu (Budapešť, VIII., Szentkirályi-u.) asiće za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi po-

učené spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Noviny Malých. Ročník III. Číslo 8. Vychodia s mnohými obrázkami do roka osem raz, počnúc od októbra do mája, vždy 15-ho, v knihtačiarňi Jána Bežu a spol. v Senici. Cena čísla 2 kr. = 4 haliere. «Noviny Malých» sú pre rodičov výtečnou pomôckou pri výchove detí.

«Posol božsk. Srdca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 kor. 60 hal.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 4. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 hal.

Časy naše sú už predsa na toľko pokročilé, že aj roľníci budú musieť nie len dľa starých zvykov obrábať si polia svoje, lež použiť všetko to, čo novšia doba k rozumnejšiemu hospodáreniu nám poskytuje. Kto nechceš zaostať, obstaraj si knižočku túto, z nej sa mnohému poučíš.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecenstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 9·10—9·60 kor., peštianska 9·05—9·50 kor., z Bäcky 9·15 kor., banátská 8·95—9·20

Jačmeň: na krm 6·10—6·20 korun, do pálenice — kor., na várku — kor.

Kukurica: 5·10—5·20 kor.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	15·90	14·70	14·40	14·20	13·60	13·20

6	7	7½	8
12·60	12—	11—	6—

Otruby. po 100 kil.: drobné 5— korún, hrubé 15.— korún.

Strova: *Fazula* veľká biela a okruhlá po 7·15—7·75 brnavá 7·50—7·75, pestrá 5·25—5·50, drobná 8·70—8·95, cúdená 10·50—, *Hrach:* 09·00—11·20, lupaný 20—, *Sušovica* horšia 08—, lepšia 15·00—16—, *Mak:* 26·50—28·50, všetko po 50 klg.

Semená: Červená datelina nová —, Lu cerna 43—38—, všetko 50 klg.

Raž: 6·75—7— kor.

Ovos: 7·25—7·60 kor.

Sviňská masť 50·00—50·50, Slanina ³/₁₀₀ 48—⁴/₁₀₀ 48·75—, udená dobrá slanina 48·50— po 50 klg.

Remeň: podošvy k. 250—310; terey prima k. 270—280; anglické odpadky k. 240—265; telaciny k. 370—390; pitlingy —; koňaciny vrázkované k. —; tažené k. —

Bliskavy remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. —, väčšie — metr. cent.

Tvoje svine budú tučné, hrubé a masné, ich mäso bude chutné, jestli svinský popravujúci prach od Doktora Trnkóczyho do krmu dávať budeš. Od upotrebenia jedného paklika takéhoto prachu už veľkú premenu možno zbadat, cena jedného paklika s úpravou potrebovania 50 hal., 5 paklíkov 2 koruni, k dostaniu je v každom kupectve, keď nie, tak po pošte v **lekárni Trnkóczyho v Lajbachu, Krain**, u tohto posledného sú k dostaniu: Doktora Trnkóczyho vyznačené žalúdkové-kvapky, (tieto sú také, jako **Maria-Cellské kvapky**, **Balsam**, **Žalúdkový liker**, kapusné víno atď, (1 fl. 40 hal.), 6 fl. 2 koruni, **pilulky, k prehnaniu a k čisteniu žalúdka** 1 škat. 42 hal., 6 škat. 2 kor. 10 hal. **Kašľanie, plúca a prsia čistenia** 1 fl. 56 hal., 6 fl. 5 kor. **Lámka, pichanie kostí alebo krče** 1 fl. 1 kor., 6 fl. 4 kor. 50 hal., **Otlakový flajster** 1 fl. 80 hal., 6 fl. 3 kor. 50 hal.; **Čistujúce a poľahčujúce the (čaj)** 1 pak. 1 kor., 5 pak. 4 kor.

Denne podakujúce pripisi, aj od doktorov chvalia tento liek.

Ku meraniu pozemkov — commassatii — odporúčame p. Leopolda Borossy-ho, merníka v Prievidzi (stol. nitrianska.)

Ako som už viacrás počul, usilujú sa moji «dobry priatelia» také chýry rozširovať, že už menšie meračky a práce nepodujímam pre rozličné príčiny, menovite však preto, že som «veľkými prácami» zaujatý. Tieto chýry jednoducho za hlúpe nepravdy vyhlasujem.

S úctou

Lipót Borošši v Prievidzi.

Predtým 20, teraz 11 zl.

Po viacročnej zkuške sa osvedčilo, že najpôsobnejšie a ohľadom trvácnosti najlacnejšie striekačky sú **Sohrove „Cisárske Striekačky“**, ktoré dosiaľ na každom dostihu, na ktorom účast vzali, prvú odmenu dostaly. Toto je najnovšia vzorka z roku 1899. — Silná 20 litrová medená putňa, s niklovanými čiastkami; pri opatrnom zostavení nie je vystavená zapchatu a reparácii. **Cena s balením namiesto 20 teraz len 11 zl.** Objednať možno: u **JOZEFA SOHR v Somogy-Szill**. Objednávky sa prosia, čo hneď aj na neskoršie odošlanie, teraz zaslať, aby sa mohly v určenú dobu vybaviť. Na dobierku alebo za vopred zaslané peniaze. **5 ročná úplná záruka.**

Predtým 20, teraz 11 zl.

Kupujme žiacke Lósy.

Pod ochranou jeho Jasnosti arcikniežaťa Augusta Jozefa a pána arcibiskupa Kološa Vassaryho jestvujúci ústav

Maria Kongregácia

pre chudobných žiakov — usporiada — veľkú hru lósov. Hra lósov 31. októbra 1901. pod 85.126 numerom skrze uhor. kráľ. financ. ministérium dovolená bola.

T'ah 1. októbra 1902.

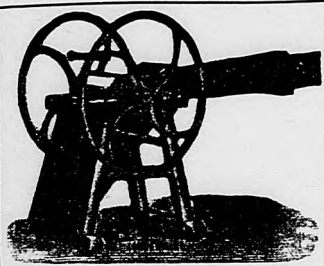
Cena jedného lósu jedna koruna.

Hlavná výhra v cene **10.000** korún. Spolu **1135** výhier.

Lósy sú k dostaniu v kancelárii žiackych lósov. Budapest, II., Alkotmány-uteza 2., pri väčších objednávkach vyše 15 kusov rozosiela franko.

Páni hospodári! Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahsie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mlátačky s oceťovými guľčkovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dľa najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre**. **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgyňu. **Šrotovníky** na zrno. **Stroje** na siatie. **Pluhy**, **brány**. **Stroje** na rezanie kapusty. **Mač-**

kadlá na syr, borievky a na hlynu. **Železné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje
v **Bytči** (Nagy-Bittse).

36—3

Najväčšia dielňa sveta na kosity,

vyznačená už na mnohých výstavách, jako aj na výstave lanskej v Londýne so zlatým peniazom a čestným vysvedčením, je

Sohrova Sväto-Antonská fabrika na strieborno-ocelové kosity.

Výstraha.

Fabrika 100 korún vyplatí tomu, kto vie preukázať «Sohr Sväto-Antonskú» kosu z daktorej inej fabriky.

200 korún vyplatí tomu, kto z pomedzi 100 «Sohr Sväto-Antonských» kôs vie preukázať päť zlých.

JOZEF SOHR,
V SOMOGY-SZILL-E.

Kto úplne spoľahlivú a dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od výsspomenej chýrenej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý ona hockomu na žiadosť **darom a vyplatene** zašle. Fabrika garantuje v každom ohlade svoje dôrobky, a nezodpovedajúce kosity budú s ochotou premenené. Pri objednávke 5 kusov poštové trovy platí fabrika, pri 10 kusoch okrem poštových trov, ešte aj jednu kosu zdarma pridá. — **Shromážditelom výhody!** — Viac tisíc podakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k pozreniu,

Ceny Sv.-Antonskej-kosy sú:

60	65	70	75	80	85	90	95	100 cm. dlhé
90	95	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 zl.

Amergausky brúsiaci kameň pre kosu najlepši.
1 kus 50 hal., 10 kusov 4 koruny.

„Triumph“ Strieborna-ocelové náčinie ku nakutiu.
Kladívko a penka 1 kor. 70 halerov.

Diamant ocelová britva s triročnou zárukou kus po 1 zl. 50 kr.

==== Každý nech si žiada cenník na dopisnici. =====